

મહા કવિ સુરભટ વિરચિત

સ્વર્ગી રોહણી

પ્રનશઃ તથા સ પાઠક

શ્રી વૈદ્યકવારિધિ જ્યેષ્ઠકર મનમુખરામ જોશી.

ગવાંગોડીઆની પેળ—વિમરેઠ.

આવૃત્તી ૧

સં. ૧૯૫૮

પ્રત ૧૦૦૦

સર્વલક્ષ્યાધિન

કિંમત રૂ. ૦-૪-૦

મુદ્રના—મહાર ગામથી આ પુસ્તક મ ગાવનારાઓ

એ રા ૦-૪-૬ ની ટપાલની ટીકીટા બીડવી

૮૮૩૮

ગુજરાત વિભાગીય મંથાલય
અ. રા. પાટ
ગુજરાતી કૌપીરાઈ સંગ્રહ

૧. ૬

૮૮૩૮

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૯૮૩૯ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ૨-૫૧.૧ ૨૧૨૫૧

વિષય ૬-૧૪

સ્વર્ગ રોહણી

વન્દના

સર્વદેવ નમસ્કૃત્યં સ્વર્ગ રોહણી સારઃ
રચ્યતે સુરભટ શ્રૈવ લોકાનાં મુપકારિણામ । ૧ ।

ગણરાજં નમસ્કૃત્યં નમામી ચન્દ્રમૌલિનઃ
માનુશ્રી શંકરાચાર્યં વંદે નારાયણઃ પ્રભુ । ૨ ।

શ્રી શંકરાય નમઃ

૪૪૭-૧ રાગ, ધનાશ્રી

હસ્તીનાપુર ભુપ અતી પાવન, ધર્મ ધોરી ધર ધીરજ,
શીમ અભ્યુન સહદેવ નીકુળ, બળીયા પાંચે વીરજ,
દુષ્ટ સુતા ગૃહણી અતી પાવન, પતીવ્રતા અતી ઠહાવેજ

ભુતળ ભક્તો હવા બહુ રાજા, પાંઠવ તોલે નાવેલ
 પરીપૂર્ણ પૃથ્વી પતી પોતે, સકળ લોકને પાળેલ
 ચોરી ચાડી કપટ નવ રાખે, નીત્ય રાજ સંભાળેલ,
 કુન્તાણની કરી અતી સેવા, ષટ દર્શનને વહેલ
 સકળ વ્યાપક દેખી શ્રીકૃષ્ણને મુખે કો નવ નીંદેલ
 એક સમે શ્રીકૃષ્ણ પધાર્યા, હસ્તીનાપુર ચદુરાયલ
 રાજ્ય સભામાં આવી રહ્યા છે, સર્વાં સર્વનાં કાજલ
 દેખી તતખેવ યુધીષ્ઠીર ઉભા; સાથે સઘળા બ્રાતલ
 સતી -દુપદી આનંદ પામ્યાં, હરખ્યાં કુન્તા માતલ
 જઈ યુધીષ્ઠીર ચરણે નમીયા, સર્વ લોક ત્યાં નમીયાલ
 આશન આપી પુંજ કરી તવ, ગોવીંદને મન ગમીયાલ
 સીંહાશને બેસાડયા માધવ, પાંઠવ પાસે બેઠાલ
 શાક પાન નાનાવીધ લોજન, આરોગ્યા અવીનાશલ
 મહાપ્રસાદ પામ્યા ધણું પાંચે, પ્રેમે કરીને ભક્તીલ
 ગ્રહી વસ્ત્ર અનોપમ, પુછે અન્યો અન્ય કુશળ ક્ષેમલ
 પુઠળ કેશવ પાંઠવ આગળ, ધન્ય ધન્ય ચદુરાયલ
 શું એછો વૈભવ પાંઠવને, કૃપાનાથ શીર ગાળેલ
 પરસ્પર ત્યાં વીચાર કરેછે, ધર્મા ધર્મ વીચારલ
 નાનાવિધ બહુ ધર્મ સાંભળી, પાંઠવ બહુ સુખ પામ્યાલ
 ભલે પધાર્યા નાથ દેવાધી, દુઃખ તણ્યા દીન વામ્યાલ
 ચદ્દ નંદન કહે રાજા યુધીષ્ઠીર, હવે રાજ્ય નવ કીજેલ

રાજ કરીને અંતે કેશવ, કર્મ તણાં કળ લીજે
 ગોત્ર ગમન વિપ્ર હીંસા કીધી, તુચ્છ રાજને માટે
 વળતી કૃષ્ણ વહે એમ વાણી, સુણો યુધીષ્ઠીર રાય
 મહાપાપી કળીયુગ આવેછે તેમાં રાજ્યતામથી નહી થાયે
 વળતા વહે યુધીષ્ઠીર રાજ, કળીયુગ તણો આચાર
 કહો વીચારી કૃપાનાથજી, કળીયુગ ધર્મ વીચાર
 ગોત્ર ગમન પાતક જે બહુ તે, રૌંડો નરકમાં પડીએ
 સહસ્રયુગ ઘણુ ધર્મ કરીયે, અંતે લક્ષ ચોરાસીયોનાં
 તે માટે કળીયુગનુ કારણ, કૃપા કરી મને કહીયે
 તીર્થ વૃત તપદાન આચરી, શર્ણુ તમારે રહીયે

વલણુ

ચરણુ કર્મગ ગ્રહીએ સદા રે કરજો ઉપદેશરે
 કળી મહીમા સુર ભટ ઉચરે, કહે પાંડવને દેવેશરે

કડવુ-૨ રાગ વેરાડી

કેશવ કહે સાંભળો ભુપતી, કળીયુગ મહીમા કહુ રતી રતી
 એક મને સાંભળજે સહુ, પાંચ પાંડવ કુન્તાદિક સહુ
 બીજા ભક્ત છે જેટલા, કળીયુગ મહીમા સુણો તેટલા
 પ્રાહ્મણુ ક્ષત્રી વૈશ્ય શુદ્ર જેહ, રખે દુખ મન ધરતા તેહ
 કળીયુગના પ્રાહ્મણુ જેટલા, ધર્મ હીન થાસે તેટલા
 વિદ્યાનો નહી કરે અભ્યાસ, કરશે નીત્ય પરાઈ આશ

શુદ્રાદીકની કરશે સેવ, તજશે સ્નાન સંધ્યા વૈશ્વદેવ
 કરશે છર છીદ્ર બહુ લેદ, શત્રુ તણી પેર ગણાશે વેદ
 રાજ્ય પ્રતી ગૃહ કરશે ઘણા, લેશે ઘઠા બહુ પાતક તણા
 કૃષ્ણ નામ તજશે જે સાર, શુદ્ર તણે ઘેર કરશે આહાર
 ગરજે ગર્ધવ છાયા દાન, લેશે લોહ લવણ બહુ માન
 ભણશે વિપ્ર શુદ્રને ઘેર, મોકળ દંતા નહી લે પેર
 ચોરે ચોટે ચાડી વ્યભીચાર, તજશે ધર્મ કર્મ વહેવાર
 શુદ્ર તણા પશુઓ ચારસે, પેતાનાં ભુખે મારશે
 શુદ્રનાં બાળક રોતાં રાખશે, અંત્યજને ઘેર જાયવા જશે
 વાહકુટીયા વાડવ થશે, શુદ્ર તણી કીયા સારશે
 લોભે માણસને મારશે, કુઠા ધાટ ઘણા ધારશે
 શુદ્રનુ રે દરણુ દળે, રાંધે રાંધણું અન્ન નહી મળે
 ગર્ધવની પેર વહે શીર ભાર, મનમાં ધરશે અતી અહંકાર
 શુદ્ર તણે ઘેર કરશે પાક, નાનાવિધનાં કરશે શાક
 પ્રથમ શુદ્રને વીપ્ર પીરસશે પાછગથી પોતે આરોગશે
 દાસ દાસી દીસે કેઈ જેમ, કળીયુગે શુદ્ર દીજ તેમ
 થશે વીપ્ર પાતક જેહ, અંતે નર્કમાં પડશે તેહ
 નહી જશે દેવા કેઈ શાદ, ઘેર ઘેર કહેશે આશીર્વાદ
 દીકરી ને વહુ કહી દેશે ગાળ, સેવા તજશે શ્રીગોપાળ
 કન્યા સાટે લેશે ધન, વન બાળ્યાનુ કરશે અન
 પર આંગણીએ આકુળીએ જઈ, વિદ્યા વીકચ કરશે સહી

પ્રાદાણુ કન્યાને વેચશે જમાઇને બહુ ઉવેખસે
 કરશે કન્યા તણા છળ લેદ, દુગ્ધજા રાંક ઉપર બહુ છેદ
 પર ધન હરવા કરશે પેર, નહી મળે તો કરશે વેર
 માંહે માંહે કરશે બહુ કલેશ, મનમાં દયા નહી લવલેશ
 એવા વિપ્ર કળીયુગના જોડ કહેતાં પાર ન આવે તેડ
 કળીયુગે ક્ષત્રી વાળે ગાય, પાછળ મલેચ્છ મુકાવા બાય
 પ્રાદાણુ સ્ત્રીને કરશે પ્રહાર, દિતરશે તેના શણગાર
 મધ માંસ બહુ કરશે આહાર, ધર્મા ધર્મ ન્યજશે વ્યવહાર
 લોભે કરશે બહુ વેહપાર, માંહે માંહે મારશે હથીઆર
 બહુ આળ તે ખેસાડશે, જશે રાજ્ય ને દુખીયા થશે
 ગૌ પ્રાદાણુ સ્ત્રી વધ જ્યાંય, વાનો કરશે બેઠા ત્યાંય
 કુપાત્રને દાન આપસે, સુપાત્રને કુડો થાપશે
 કરસણ કદલી વન છેદશે, તીર્થ તણા મારગ લેદસે
 રીસે બાળશે પુર ને ગામ, નીરચે તેનો નર્કમાં ઠામ
 એવાં કામ આચરશે સહી, કળીયુગે ક્ષત્રીની ગત કહી
 કપટે વૈશ્ય વેચશે ગાય, કુઠા વણુજ કરશે બહુ કાય
 કુડે કાટલે માંઠશે હાટ, ઠગશે લાગજોઈ પ્રાદાણુ ભાટ
 કળીયુગે વૈશ્ય નાતરાં કરે, પરણી પ્રેમદા ને પરહરે
 કુઠ કપટ અન્યાય આચરે, રનાન દાન પટ કર્મ પરહરે
 કળીયુગના સુદ્રો જોટલા, જ્ઞાન દંભી થશે તેટલા
 હરી સેવા ઘેર બહુ આચાર, દાન તણા નવ લહે પાર

રસોઈ જમશે ત્યાં એકલા, ઉત્તમ વેષે દીક્ષતા લલા
 માળા તિલક વિરાજે લાલ, જપશે હરી કર તુળશી માળ
 ખટ દર્શનની નીંદા કરે, કુંકી પુંકી પગલાં ભરે
 ભોજન કરતાં અન્ન રહે જેહ, અવનીમાં ભંઠારે તેહ
 નહી દક્ષણા પ્રાદાણુને આપે, જમાડીને ભોજન મ:પે
 એવા આચાર પાળશે બહુ, કાળા કર્મ હું કેટલાં કહું
 ગળી વાવશે ખેઠજ કરી, પછી વલોવશે કેઠા ભરી
 ગળી તણા અખાડો જહાં, અનેક જીવ મરશે તહાં
 તેહ તણુ દ્રવ્ય એકહું થશે, પાતક ઉપર મનકું જશે
 ઇંટવાઠા કરશે ઘણા, ઘટ અડકારની નહી કંઈ મણા
 ઘર પાછળ પ્રહ્મપુરી જેટલી, પછી ખુંચી લેશે તેટલી
 તહાં ઘર કરાવશે પોતાતણાં રમવા જમવા સ્થાનક ઘણા
 ઉત્તમ ખેતર વિપ્રનુ જેહ, પડી ભોમ આપશે તેહ
 કાટે ભોમી આપશે સહી, દાણા એક નીપજશે નહી
 તે ઉપર લેશે દોકડા, ને પ્રાદાણુને કહેશે બોકડા
 વેશ્યા તણી ભૂમી પાળસે, ઉપર બાળક વેચાવસે
 પરણેલી પુત્રી ફરી પરણાવસે, કંઈક નિમ્નનાં ઘર ઘાલસે
 લીલાં વૃક્ષ વઢાવસે ઘણાં, કરસે માંદર સોડામણાં
 ભગીનાં સંગ કરસે વ્યભીચાર, જર કહેનારને મારસે માર
 વેદ ધર્મથી અળગો રહે, પૂર્વ જન્મ પુણ્ય દાનવ લહે
 વિધવા સંગ કરસે વ્યભીચાર, ગુણકા સાથે અતીસે વડાલ

ગોં બ્રાહ્મણને દેસે ગાંજ, થાસે અમંત ગીધ પ્રતીપાળ
 અવર્ણને ઘેર લોજન કરે' સવર્ણની નીંદા આચરે
 માત પીતાને નહીં આપે અન્ન, બાંધી બાળકને કરે અશન
 વિપ્ર તણી લાંચ વાપરે, ઘરમાં વેશ્યા સેવા કરે
 પુત્ર લગીનીને ભાણેજ, તે ઉપર નવ આણે હેત
 એવા શુદ્ર કહીયે જોહ, કળીયુગ તણા તેા અનુચર તેહ
 ચારે વર્ણ કળીયુગની જોહ રખે દુખ મન ધરતા તેહ
 તે માટે દુભાસો નવ કોઈ, મહીમા કળીયુગ કેરો હોય
 સુરભટ વાણી સાંભળી, સર્વ કોની પહોંચી મન રળી
 એવા અંધ મરમ લહે, તેનો પૂર્વજ પીઠ નવ લહે
 કૃષ્ણે કુન્તા સુતને કહ્યું, પાંઠવ કહે પંછી થાસે શું

વલણ

કળી મહીમા કૃષ્ણે કહ્યો, સાંભળે પાંડુ કુમારે
 સાંભળતાં દુખીયા થયા, અધમ આવી વાતરે

કઠવુ—૩ રાગ વેરાડી

કળીયુગે કલ્પવૃક્ષ નહીં ફળે, ક્રોધ વિરોધ શોક નહીં ટળે
 સ્વલ્પ દુધવતી થાસે ગાય, કળીયુગ કેરો એ મહીમાય
 કુપ સરોવર વાપી સાર, દીસે જળ નહીં બીંદુ લગાર
 સમુદ્ર ગ્રામ્યની નદી જે હશે, તેમાંથી જળ સુકાઈ જસે
 તે પાપે મેઘ વરસસે નહીં, અન્ન જળ થોડું નીપજે સહી

પુત્ર પિતાને નહીં આપે અન્ન, માતૃપીતાથી વદ્વલ ધન
 માતૃપીતાને પરહરસે પુત્ર, સાસુને સાંપસે ઘર સુત્ર
 ખંધુ પોતાનો શત્રુ સમાન, ઘરમાં સાજાનું બહુમાન
 પુત્રી વસ્ત્રવની રહેશે સાળી સાસરવાસો લેશે
 બેનને નવ આપે એક હામ, કળીયુગે બેન તણુ શુ કામ
 કળીયુગે ખંધુ તણી એ રીત, સાસુ સસરાં શુ બહુ પ્રીત
 દીયેર દેરાણી શત્રુ સમાન, શાળી ઉપર અદકુ માન
 સ્ત્રી ભરથારનું કહ્યું નવ કરે, માળાપ પહેલાં બાળક મરે
 ધન હોલે સ્ત્રી કરસે અકર્મ કેા નહીં પાળે પોતાનો ધર્મ
 પ્રજાને રાજા દંડસે મલેચ્ય પ્રતીમાને ફેડસે
 તીર્થ મહીમા તો લાગસે જ્યાં ત્યાં દાવાનળ લાગસે
 ઉલકાપાત થસે અતી ઘણા દેવ તણી રહેસે નહીં મણા
 રોગ ઘણા થાસે સંસાર સ્નેહી નહીં હોયે નરનાર
 વિદ્ય ઘણાં કુઠા વહેપાર કુઠાં ત્રાજવા તોલણુહાર
 ખોટાં નાણાં કુડી શાખ અન્યા ને ન્યાયે કરી લાખ
 દેવ વિપ્રની નહીં માને વાણુ અલણુ કહેસે તેહ પ્રમાણુ
 સોળ વરસનો પળસે પુરૂષ પૃથ્વી વાપસે અતિસે કષ્ટ
 આઠ વરસ કેરી જે નાર ધરસે ગર્ભને દુખ અપાર
 વર્ષા વર્ષુ જસે આચાર પશુ ધર્મ લાગસે સંસાર
 વરકન્યા વરસે મન નહીં મળે કબોડાં કેસં દુખો થસે
 શીતકાળે ગ્રીષ્મની રૂતુ કહુ ઉષ્ણ કાળે શીત પડસે બહુ

હવ વૃષ્ટી થાસે બહુ દેશ પણ નહી લાધે તે લવલેશ
 ઉદવસ્થ થાસે નથ અનેક કંટક વૃક્ષ તણે નહી છેક
 ધાન્યતણાં ખી સર્વે જસે દયાહીન નરનારી થસે
 રાંધ્યા અન્ન વેચાસે બહુ ઉતમ થય લઈ જમસે સહુ
 વેવાર તણે માર્ગ ભાગસે દગા તણી કુંડી વાગસે
 થાસે દરી-દી સઘળા લોક ઘેર ઘેર થાસે સહુને સેક
 પાપી પ્રાહ્મણ કળીયૂગે ઘણા પતી ગૃહ કરસે અંત્યજતણા
 કરસે અંત્યજને ઘેર અહાર થાસે મહા પાપી અપાર
 કન્યા વીકય થાસે બહુ જુઠાં આજ ખોલસે મહુ
 વનસ્પતી રસ નીષ્ક્રમ જસે જેને જ્યાં ગમસે ત્યાં જસે
 ગો વધ પ્રાહ્મણ નો વધ હસે મદીરા માંસના આહારી થસે
 જે થકી જે બળીયો હોય તેનુ ધન સે લેસે સેય
 પરણ્યો પુરુષ પરહરસે નાર ખીજા શું મોઠસે વહેવાર
 વન્તી લોપાસે પ્રાહ્મણ તણી કળીયૂગે પ્રહ્મ નીંદા ઘણી
 સાધુ તણી સંગત નહી ગમે કપટી કેડે પૃથ્વી ભમે
 વિદ્યાનો જસે વિશ્વાસ પ્રશ્ન પુછસે ગરોઠા પાસ
 ભુવા ખાતરી ઠાખલાં હુક કપટી ધન લેસે મારી મુઠ
 વીર સાધના મેલા મંત્ર અનેક આપધ ચીઠી તંત્ર
 આકર્શણ વિદ્યા વશીકરણ ગરોઠા કેરે જસે શણું
 ભાંડ ભવઈઆ ઉપર પ્રીત નહી ગમે વિદ્યાની રીત
 ચેટક નાટક બેવા જસે કથા પુરાણે આઠા થસે

ઠામ ઠામ મઠાસે કલેશ કયા વારતા નહી લવ લેશ
 ક્ષેત્રપાળ માતંગી ભૂત કાળીને વીર ભન્ન દુત
 કૃષ્ણ કહે સાંભળો ભુપાળ એવો કળીયૂગ મહા વીકરાળ
 એ કળીયૂગ મધ્યે રાજન રાજ્ય કરવું હજાહજ પાન
 કૃષ્ણ કહે સાંભળો ભુપતી મનમાં દ્રુપ નવ ધરસો રતી

વલ્લભ

દ્રુપ ન ધરસો મન વિષે રાય યુધીષ્ઠીર ધીરરે
 એક ઉપાય તમને કહું સાંભળજો મુજ વીરરે

કઠવુ-૪ રાગ સારંગ

વઠ આંખા પીપળ વાઠસે લેઈ ધન દેવાળુ કાઠસે
 તુળશી ગાય બ્રાહ્મણને દેવ કેા નહી માને અવશ્યમેવ
 વેશ્યા ધર્મ બર વસે અપાર મહા નીલંબ કુળવંતી નાર
 સુખીયા થાસે પાપી જેહ આગળ નકંમાં બસે તેહ
 અનામીકને ઘેર આચાર ઉતમ વણું કુડો સંચાર
 પંડીત ઉપરથી ભાવજ જસે સર્વ ગરોડાને માનસે
 માંહો માંહે વિષ દેસે ધણા એવાં લક્ષણ વર્ધશણુવ તણાં
 વર્ધણુવ ઘેર ઘેર નાચસે અત્યજ પાસે ખાવા માગસે
 જસે ભણુવા નહી પરદેશ કયા રાખસે નહી લવ લેશ
 મુખ વર્ધક થાસે ભાઈ સહુ ખોટાં ઔષધ દેસે બહુ
 રોગ બહુયા વીણુ ઔષધ કરે રૌ રૌ નરકે તે સંચરે

ભેશી ભેશ વિદ્યા નહીં ભણે જ્ઞાનીને મન તો નહીં ગમે
 લેસે કરજ નહીં આપે વળી મન ફેરવસે પાપી કળી
 જે નર સુખે મેળવસે અન્ન તેને દંડી રાય લેસે ધન
 ખેડુતના ભાગજ ચોરે જસે ઉપર બાળક વેચાવસે
 રાજા રાણા દેશાઈ વજીર પટેલ તલાટી તજસે ધીર
 મુડીધર કરસે નહીં જમાન પ્રજા તણાં ટાળસે અન્નપાન
 બુદ્ધ બોલસે લેસે લાંચ કરસે કુઠા કુડી આંચ
 સુપાત્રને લાકડીયે મારસે કુપાત્રને આશન આપસે
 સુપાત્રને કોડી નવ દીયે કુપાત્રનું ચરણોદક લીયે
 માત પીતા બાળક વેચશે સ્વામી સ્ત્રીથી ધન ભેઠશે
 પુત્ર ભણીને કરશે વેઠ પુત્રી જમાઈ ભરશે પેટ
 પુત્ર પીતાનું છેદશે શીશ સાચું કહેતાં ચઠશે રીત
 જે નર બુઠા બોલા થશે તે સર્વની આગળ જશે
 આપ આપણો મુકશે ધર્મ આદરશે નીત્યે અધર્મ
 એકાંતરે વલોવશે મઠી થોડું માંખણ તાવશે સડી
 કંદ મુળજ કરશે આહાર આમીષ ખાશે વર્ણુ અઠાર
 નીચાં લોજન આદર બહુ અણુ ગળ્યાં જરવાપરશે સહુ
 અતીતને મારી કાઠશે પછી પાકજ ઉડાવશે
 પરણી સ્ત્રી સાથે નહીં દનેહ પરનારી શુ વિલાસજ જેક
 કહે કૃષ્ણ સાંભળો ધર્મરાજ કહેતાં અવગુણ આવે લાજ

એવો કળીયુગનો મહીમાય કહે ધર્મને ચાહવરાય
સુરભટ કહે સુણો આનંદ ધર્મ પ્રત્યે બ્રાહ્મણ યદુનંદ
વલણુ

યદુ નંદન વાણી વદે સુણુ ગજપુરના રાજરે
એ પાપી કળીયુગ વિષે ઘટે ન તુજથી રાજરે

કંઠુ-૫ રાગ સારંગ

અંત્યજને ઘેર તુળશી હશે ઠગને દ્વારે વધપ્રનવ જશે
નીચ ઉંચના સેવક થશે નીચ વૃત્તી ઉત્તમને હશે
મોટા કુળની કન્યા જેહ નીચ તણે ઘેર જશે તેહ
વિપ્ર શુદ્રનાં માન રાખશે શબ બાળવા રૂમશાને જશે
દશ દીવસ સુતક ખાળશે લોભી સ્વપચ સરખા ચાલશે
ભુખી શયન ન પ્રાદાણુ કરે સઘળી પેઢી નરકે સંચરે
મહાહાનુ વસ્ત્ર લેશે સાર તે દ્વીજ નકે પડે નીરધાર
શુદ્ર વિપ્રને પાપે કરી પહોં નકે એ વાણી ખરી
શુદ્ર ઉઠીને તીરથ જાય રાંધ્યુ અન્ન વિપ્રનું ખામ
લાવે વિપ્ર તે જર વાપરે તીર્થ તણુ કુળસે જે હરે
શુદ્ર વિપ્રના માનજ હરે પહેલો ચીરજીવી ઓચરે
પ્રથમ આશીશને પાપે કરી બેઠ નરકે સંચરશે સહી
ભુલાં પાત્ર શુદ્રનાં જેહ આધ્યા જમને ધોશે તેહ
મેલાં વસ્ત્ર ધોઈ લાવશે વહેલાં નરક ભણી ચાલશે

કળીયુગે તલ વેરશે બહુ મોઘુ ધી વેચશે સહુ
 મોઘુ દેશે લેશે ઘણુ બુકે ધન લેશે પર તણું
 ધરી અવળે છરે મુઠશે વહેપારીનું કુળ બુઠશે
 ગ્રાહ્યણ વેદ વિધીના સહી નાશ વાળશે કળીયુગ મહી
 જર કુળ ઉત્તમ અત્ર નહી મળે નીચ ઉચ થાશે નીચ બળે
 કળીયુગે સન્યાસી બહુ થશે માથા ઉપર કાળે બાળશે
 મોક્ષ માર્ગ સોધી ટાળશે ધર્મશાળા દેખી બાળશે
 માંસ તણે વિપ્ર કરશે આહાર મૃગીયા કાજ ધરશે હથીયાર
 હરની રથ ઘોડે બેસશે મોટા મહંત જગતમાં થસે
 ઉંટ પોષ્ટ પાળશે વાછઠા પહેરે જેવા પટકુળ કાછઠા
 જટા વધારશે સીધા વાળ કંઠે સોભીત હેમના હાર
 શંખ દ્વંદ્વી વાગે બહુ હીંસા તણાં તો પાર નવ હહુ
 કક્ષીયે યોગી પુરા દંભ કપટી કક્ષીયુગ કેરા બંભ
 પરમહંસ સરીખા જેહ કુઠાં કાટલાં પુજે લેહ
 કુઠાં કર્મે વહેપારી થશે રઉ રઉ નરકે અતે જશે
 ગુરૂને નમસે નહી કોઈ ગુરૂપત્ની વ્યભીચારી હોય
 કક્ષીયુગે સહુ ધર્મજ જસે રૂપી તણાં કર્નજ બુઠશે
 બેઠા પ્રતીમાને પુજસે કપટી રૂપ કેવળ સહુ થસે
 ઉત્તમ વસ્ત્ર પહેરસે ઘણા બાંસે બીઠાં પાનજ તણાં
 ઉત્તમ વિધીના જમસે પાક વેરાગી ઉત્તમ જમશે શાક
 ભુવા તણાં કરસે અભ્યાસ હીંસા કરી કરસે ગૌ નાશ

ચીઠી પત્રી મેલા મંત્ર વરીકરણ સેવે બહુ તંત્ર
 કપટે પરનારી સું રમે અણુ તેડયા પર આંગણે ભમે
 જ્યાં ત્યાં માંડી જોસે વાહ કરે પંડીતપણુ મોટે સાહ
 ખાવાં પીવાં રમવાં ઘણાં એ સાધન તો સુખીયા તણા
 બહુ કપટે માળા ફેરવસે ધન લેવા ઘર ઘર દોહસે
 કુડા રાજા કુડા પ્રધાન કુડાં જ્ઞાન દાનને માન
 કુડા મેહ રોહ ને ભાવ કુડાં સગપણુ વનીતાનાં હાવ
 કુડા વેદ તીર્થ વિદ્યાસ કુડી નીત્ય પરાઈ આશ
 કુડી માયા છર અહંકાર કુડાં વચન વિવેક વીચાર
 કુડા ધર્મને કુડી ભીત કુડી સઘળી કલ્હીની રીત
 કુડી વનીતા કુડી પ્રીત કુડા રાજા કુડી જીત
 કુડાં બાંધવને ઘર પુત્ર કુડાં સહોદરનાં ધરસુત્ર
 કુડી લક્ષ્મી મંદીર ધર્મ કુડા સકળ મનોરથ કર્મ
 કુડો દેશ સકળ સંસાર કુડો હર્ષ ખોટો વહેપાર
 કુડે કળીયુગે સાચુ દાન સેવા કરવી શ્રી ભગવાન
 ઇન્દ્રીય સગળી વશ રાખસે તે વછકુંઠનાં ફળ ચાખસે
 કૃષ્ણ કહે સાંભળો રાજન પાંચે બાંધવનાં નીર્મળ મન
 મહા પાપી કલ્હીયુગ નીરધાર નહી તમારે રાજ્યાધીકાર
 ધર્મ પુરંધર છે નર જેહ કલ્હીયુગે રાજ્ય કરે કેમ તેહ
 જ્યાં લગી કળી આવ્યો નથી ત્યાં સુધી રાજ્ય કરો પ્રેમથી
 કુડા કાળે જાળે ધાઈ ધર્મધારી તમે પાંચે ભાઈ

પાંચે બાંધવ પવીત્ર મન કરેા નીચે રાજરે
થોઠા હીવસે કળી આવસે ભૂપ આશન કરજો ત્યાગરે

કઠવુ-૬ રાગ વેરાહી

રાય યુમીહીર એની પેર બોલ્યા જોડીને બે હાથજી
ગોત્ર નીકંદન પાતક કયમ છુટે કરૂણા કરી કહો નાથજી
હીન બંધુ દામોદર અચ્યુત કેશવ કમળા નાથજી
હાસ આપણો હે ચદ્દ નંદન સુણો કહીયે તે વાણીરે
અમે કર્મ કર્યાં તે જાણો સાંભળો સારંગ પ્રાણુરે
સવારથી રવી ચડે સવા પહોર જે માગે તે આપેરે
તેમે કરજી હણ્યો સંગ્રામે તે પાતક કોણુ કાપેરે
ભીખ પીતા જે મહા અતી પાવન પ્રાકમ વેદ વીખ્યાતરે
ગોત્ર નીકંદન કરવા માર્યા કપટ કરી સાક્ષાતરે
દુર્યોધન સરખો અણીમાની ભલો સુભટ તે વહીઓરે
રૂપ લક્ષણુ લહે વીધી પરાક્રમી તજી કલેવર પઠીયોરે
દુર્યોધન સરખા શત બાંધવ રજી મધ્યે મૃત્યુ પમાડ્યોરે
-દોષ્ટાચાર્ય કૃપાચાર્ય વળી અશ્વત્થામા શુરરે
તેમે શુભટ હણ્યા સંગ્રામે દેહ કર્યાં રજી ચુરરે
ગોત્ર નીકંદન પ્રાણજી હીંસા રહિ રવ નરક પમાડેરે
માહ ચાપી કર્મજ સોમવવુ નીંદા પ્રણુ કયમ આવેરે

સુતાં ખેલાં લોજન કરતાં ક્ષણ નહીં સુખ દેહરે
 જેપ્રાદ્ધાણના ચરણ વંદીયે ચરણોદક શીર ધરીયેરે
 ભાવે કરી લોજન દીજે તો ભવસાગર સુતરીયેરે
 પ્રાદ્ધાણ ને નારાયણ મધ્યે જે કંઈ અંતર આણેરે
 યમના દુત પ્રહી ને તેણે વધતરણીમાં તાણેરે
 પીપરો ગાય પ્રાદ્ધાણ ને તુળશી ગંગા ભકતી દાનરે
 સાત પદાર્થ જે કોઈ સેવે તે પામે વૈકુંઠ વાસરે
 ગર્ભ થકી હું પાપી દુષ્ટ ના મુખો અજ્ઞાનીરે
 જ્ઞાત મધેથી મરણ ન પામ્યો ગોત્ર ડહીરનો પાણીરે
 દીનાનાથ હું ક્યાં ક્યાં અવતરીયો શીઠ મુકી તમ શેવારે
 પતીવૃતા નારી ઘેર મારે કુન્તા સરખાં માતરે
 તમ સરખા સ્વામી કરુણાનીધી અર્જુન સરખો જ્ઞાતરે
 શુભારે વૈભવમાં ઓછુ તુજ દુપા અવીનાસરે
 પેલા અવતારનું દુષકંઠ આ અંતરે પ્રકાશીરે
 અમળા સુરભીને ધર્મશાળા ભોમી વિપ્રની ખાસેરે
 વેદ કહે તે નરક પામસે યસ તણે ક્ષય થાસેરે
 મોટા પ્રાદ્ધાણનો વધ કીધો હવે કશું રાજ્ય સુજ ઇશ્વરે
 નહીં નાથ સીંહાસન ખેસુ ના કરશેજી રીશરે
 ભીમ અર્જુન સહદેવ નીકુળ બળીયા નમ્મારે વીરરે
 રાજ્ય ભાગ કરી આપો એમને અમે માણસ માંથી ટરીયારે
 રાજ્યનું નામ કહેસો ના મુજને રાજ્ય કદ નહીં પોતેરે

ગોત્ર નીકંદન પ્રાદાણ હીંસા રાજ્ય સકલ નહીં મારેરે
હવે ઉપાય કરો કરૂણા નીધી ગોત્ર નીકંદન કયમ છુટેરે
રૌ રૌ નરકતાણી પગ સાંકળ કોણ પુણ્યથી તુરે
મહા પાપી કળીયુગ આવેછે ભલુ થયુ તે કહેવુરે
દાપર યુગમાં પાપજ કીધુ તે કળીયુગમાં ભોગવવુરે
કોધ લોભે માયા બંધન પામ્યો બહુ બંધન સર્વ સહેસેરે
માત પીતા સુતા ને વનીતા રનેહ હીણુ સર્વ થાશેરે
કરોધ લોભ હીંસા મહ મતસર સહુ જનમાંથી પુણ્ય જાશેરે
તે માટે તમને કહુ સેવક કરસે કોણ ઉપાયરે
મારે રાજ્ય હળાહળ મહા પાતક કયમ જાયેરે
કર જોડી ભુપાલ કરગરે ચરણે નામી શીશરે
દાસ આપનો હે યદુનંદન કૃપા કરો જગદીસરે
ગદ ગદ કંઠે વાણી વહે પુનરપી ચરણે લાગેરે
કેવળ એક મોક્ષ તણી વીધી કૃષ્ણ કને ધર્મ માગેરે
વલણ

નૃપ કહે સાંભળો યદુપતી રાજ્ય તોણું શુ કામરે
સુરભટ પ્રભુ તમ કપાએ તમ પદ ઇચ્છે મહારાજરે

કહવુ-૭ રાગ ગોડી

કૃષ્ણ વળતા ઓચરે, સાંભળો નૃપ વાણી
કુન્તા પુત્ર તમે સાંભળો, છકાં દ્રોપદી રાણી
કળીયુગ હવુ છે વેગળો, માટે સીંહાસન બેસો

રાજ્ય તણાં સુખ ભોગેવો વળી કયાં પાપામાં પેસે.
 અશ્વ માતંગ ગજ રથ અને બહુ સેવક હીસે
 પાર ન લાધે પાલખીનો તે જોતાં તે મન હીસે
 માતા કુન્તા નારી - દે પરી ચારે આંધ્ર છે રૂડા
 તે માહે બેસી કરે આનન્દ મુકો વિતક કુઠા
 સકળ લોભી ગૃહે શોભીત ધન્યધાન્ય રતન અપાર
 નથ સમૃદ્ધી યુક્ત સદા રહેાં પાંડુ કુમાર
 બંધી જશ યશ બોલીને તુજ યશ વખાણે
 દેશ દેશના મહીપતી ઉપમા મનમાં આણે
 બહુ દીવસે રાજ્યજ પાંચ ની અધર્મ તમે કીધો
 મેં તમને સુખ આપીયુ દુખ સગર તે કાપ્યુ
 મેં તમને કરૂણા કરી રાજ્યાસન સુભ આપ્યુ
 મહા મધ્યે આણી - દોપદી દુશાશન ત્યાં વળગ્યો
 મેં આવી ચીર પુર્યાં થાકી થયે. તે અળગો
 દુર્ગાસાથી આવી ઉગાર્યા નહી તેા દેત શાપ
 લાક્ષ્ણ ગૃહે મોદક થકી ઉગાર્યા મેં આપ
 નીસી ચરચાયે જઈ રહ્યા વર્ધરાટ નગર મોજાર
 કીચકના પદ પ્રહારથી ઉગારી તમ નાર
 કીચકકુળ મેં છેદીયુ, દુખ પડવા ન દીધુ લગાર
 કૌરવ ક્ષય કર્યો પછી તમને રાજ આનંદે આપ્યુ
 ધન વહનવ સુખ આપી સકળ પદાર્થ વાસ્ત્યો

રાજ્યનું સુખ ભોગવેા હવે કયાં તમે ત્રાસે
 કળીયૂગમાં મુજને લગે તેને પાસે રાખુ
 પાપ કરે મુજને ન લગે તેને નકામાં નાખુ
 તે માટે સુખ ભોગવેા શા માટે દુખમાં પેસે
 બેઠા થાવેા સુત પાંડુના રાજ્યામને જઈ બેસે
 કુન્તા કહો નીજ પુત્રને સીંહાશન ભોગવે
 દુખ ગયુ સઘળુ વેગળુ પાછુ કાં ઘટ લાવે
 દોષદી કહો કંથને ઘણી પ્રીછવી રીત
 એવાં રાજ્યતણાં સુખ કયાં તમે તુચ્છ પાપની ભીન
 ચારે લાઈ કહો બાંધવને સીંહાશન આવી બેસે
 આપ બળે પામ્યા તો પછી કે.ણ પાતક કહેસે
 બાળગરની પુત્રી નચાવે તેમ નાચે
 તેવું સવે બેલવું મન સાચે ઈશ રાચે
 હી બેઠા થાવેા રાયળ સીંહાસન જઈ બેસે
 છત્ર ધરાવેા મુસ્તકે મહારાજ કહેવાઓ
 પાંડુના સુત આવરે સાંભળેા યદુ નાથ
 દીન બાણી કૃપા કરેા હુ કહુ જોહી બે હાથ
 બે પાતક શીર માહરે ત્રીણુ કાંહે મુકેા
 અમી અંગુઠે પર ઝરે દીનાનાથ કાં કુંકેા
 પાપ દાવાનળ નાથળ ચોપાસથી આવી લાગ્યેા
 ટાળીને હુ ઇચ્છુ નાસવા કાં એ ચરણ જ ભાગેા

કઠવાં ફળ ઘણાં ચાખતા એક મીઠું લગ્યું
 રાંક તણા મુખમાં થકી કેમ કાઠી લ્યો સધું
 તે માટે મારા નાથજી સુજને શાને કહોજી
 રાજ્ય તણી ઇચ્છા નથી મારે હઈડે તમે રહોજી
 ચરણે તમારે રાખીયે જાણીને નીજ દાસ
 રાજ્ય હળહળ ઇસહી પ્રભુ પુરે મમ આશ
 માતા પીતા તમને કહું તમે અંધુ છો ઇશ
 ગોત્ર કુટુંબ તમે સગા તન મન ધન યુગદીશ
 તીર્થ વ્રત તમે નાથજી જપ તપ તમે સ્વમી
 જ્ઞાન દાન તમે યોગ છો વેદ ગરૂડાગામી
 રથાવર જંગમ વેદ વીશે રહ્યા છો તમે વ્યાપી
 મહાપાતકથી મુકાવીએ પ્રભુ કરીમળ કાપી
 જાળ વીશે પહોં મૃગલો જાળ લેલી કયા તાશેજી
 એમ જાણી રખે નાથજી રાજ્યાશને ખેસાડેજી
 પાપ સમુદ્ર વીશે પહોં પ્રભુ તમે ઉગારો
 અંધ પહોં મહા વન વીશે એક વાટ ન સુજે
 મહા પાપે મારા નાથજી મહા રૂચીત અમુજાએ
 વચન સુણી યૂધીઠીર તણું કંપ્યુંજી એમ ખોલે
 મનસા વાયા કમંજી ભક્ત નહી તુજ તોલે
 રાજ્ય રીત સરવે રાખશે કહું વાત વીચારી
 પાંચે ખાંધવ કુન્તા સહીત સાથે દોપદી રાણી

મહા પાપી કળીયુગ વીશે તમે રાજ્ય નવ થાય
 રાજ્ય કરે સર્વ મહીને તો સરવે મહીમા જાય
 તમે પાંચછો સેવક માન તે જાણીને હુ આવ્યો
 મહીમા કળીયુગ તણે મે તમને સાંભળાવ્યો
 મે જાણ્યું પાંઠવ મહારા રમે કળીયુગમાં રહેતા
 પ્રાહ્મણ દેવ અધર્મનુ રમે ધન તે ગ્રહેતા
 કળીયુગ માંહે ધન વિપ્ર દેવનુ લેશે
 તેને નરક કુંડમાં રાખે જન્મ મહા દંડ દેશે
 તે માટે વર્ષકુંઠથી આવ્યો છુ તમ દ્વાર
 કઈ એક કહેવઃ વીનતી સાંભળો નર નાર
 હીમ પંથ તમે ચાલજો નવ લગાડશે વાર
 પાંચ પાંઠવ છઠી દોપદી આવજો નીરધાર
 હીમ પંથ છે દોહલો મહા કઠીણ તે કહેવાય
 સત્ય વાદીને પવીત્ર હોય જે મારગ માંહી પગાય
 વાટે તીર્થ અતી ઘણાં તમે કરજો સ્નાન
 કામ કરોધ સરવે પરહરી મુકજો અભીમાન
 રસ્તે વીક્ષ થસે ઘણાં મનમાં રાખજો ઠામ
 થોડે દીવસે પામસો વર્ષકુંઠ પદવી ધામ
 કુન્જાને મુકી આવજો વૃદ્ધ છે શરીર
 પાંચ પાંઠવ છઠાં દોપદી આવજો થઈ ધીર
 અનેક ભક્ત છે માહરા તમશુ અદકી પ્રીત

તે માટે આવો ઉતાવળા કઙ્કીયૂગ કેરી ભીત
 અમે મનમાં આંછીયું રખે દુખીયા થાય
 ભકત વતસલ મિરઠ માડું, રખે મિથ્યા જાય
 એમ કહી છાના રહ્યા, જહુનાથ તે વારે
 ઉઠીને ચરણે નમીયાં, પાંચ ખંધુ નીરખારે
 પુષ્પ વૃષ્ટી દેવે કરી, મન્ય પાંડુ કુમારે
 કૃષ્ણ કહે પાંડવ સુણે, અમેને આજ્ઞા આપે
 પાંચ હીવસ આવે થયા, વચન સ્થીર કરી સ્થાપે
 વસ્ત્ર પહેરી હરી ઉડીયા, આરોગ્યે મુખવાત
 વૈકુંઠ પહોંચ્યા કૃષ્ણજી, કમળા પતી નીધાત
 પાંડવ વળી સુખ પામ્યા, પામ્યાં - દોપદી નાર

વલણુ

સુખ પામી - દોપદી સતી, જેને કૃષ્ણ કરે સ્કાયરે
 સુરભટ ખડુ શુ ઓચરે, જય તથ શ્રી રણછાડરે

કહવું ૮ રાગ મેવાડોં ધનાશ્રી

નરનારી હરખયાં ઘણુરે વૈકુંઠ પોંચ્યા ભગવાન
 હીમ પંથ જવા તણુરે, વિચાર કરસે સહુ સાથે
 મન વીરાજ્યું રાજા તણુરે, રાજ્ય તણુ નૃપ ધીર
 કૃષ્ણ વીના સોહાવે નહી રે નયને ઢાળે નીર
 કૃષ્ણજી કેરી કથા કહુરે સાંભળજો સર્વ સાથે
 આપણા ઉપર કૃષ્ણનારે સંપુર્ણ ચારે કાથ

જમનાંજ ને કાંઠે રે કેશવ રહેતા હર
 લેતા દાન દધી તણુ રે સુખે સાગરપુર
 અમૃત સરખી મોરલી રે વનમાં વગાડતા જહુવીર
 સુણી મોહ પામી વૃજ વધુ રે જાતાં ભરવા નીર
 ઘેરઘેર માખણ ચોરતા રે ઘેરઘેર દોહતા ગાય
 ઘેરઘેર આંગણે નાચવા રે પોતે વધકુંઠ રાય રે
 પાંચ દીવસ મંદીર રહ્યા રે માયા થઇ અતી પ્રોઠ
 ચાર દીવસ હરી અહી રહ્યા રે પાંચમે પોચ્યા ઠામ
 માયા મુકી માધવે રે હાથ ન લાગે કામ
 વૃંદાવન ગૌ ચારતા રે પીતા જમનાં નીર
 મોહન મોરલી વગાડતારે રાખી ધારણુ ધીર
 ધનસ્યામ તે વિઠલ રે ક્રીધુ પીતાંજર પરીધાન
 નેત્ર કમળ શોભા ઘણી રે કંદ્રપ કોટી સમાન
 મોર મુગટ સોહામણુરે ખીટલી ચાલા વાળ
 સુંદર ચાલ લટકટીરે તીલક લલ વીશાલ
 કાને કુંઠળ શોભતારે કંઠે વૈજયંતી માળ
 હસ્તે પેંચી મુદ્રીકારે કટી મેખળા રસાળ
 ત્રીજ મંઠળ વચ્ચે પરવચારે સુખ પામ્યુ ત્રીજ માત્ર
 ઘોષી કર ગ્રહી સંચરેરે મોહી મયામાં વૃજ નાથ
 શીવ બ્રહ્માદીક સહુ રૂપીરે સીદ્ધ સાધક પમે ન પાર
 તે અંશ રૂપ હલાવીયારે ધન્ય ધન્ય વ્રજની નાર

-ફપદ સુતા કહે કંથજીરે રાત દીવસ વીસરે નહી મોહન
 વળી કથા કહેલી ન વીસરે હઇએથી સારંગપ્રાણ
 સહેલે પદ પામશેરે કુન્તાના કમાર
 કર અહી પોતા તણોરે ઉતાર્યા પાંડુને ભવ પાર
 ગાય શીખે ને સાંભળેરે કળી મહીમા પાવન
 કળ્યુ પ્રતાપે તેહનુ થાયે નીર્મળ મન
 ગંગા યમુનાને સરસ્વતીરે ગોમતી ગોતમી સાર
 એ નર નાહયે ફળ પામીયેરે તે સુણતા છે નીરધાર
 સંવત સતર ચઉદો તર સાલ વઇશાખ સુદી દશમીસ્વીવાર
 કળીધુગ મહીમા પુણ્ય કયોરે જો કરુણા જગદાધાર
 ગામ કલ્લોલી ને રંક ઝળનોરે નારાયણ સુત દીન
 સુરભટે રચના રચીરે ભક્ષ્મ કરવા અધપીન
 વલણ

ભક્ષ્મ કરવા અધપીન પ્રભુજી કથા યથા મતી જોડીરે
 અવણ કરે સુખ ઉપજે નાખે ભવ બંધન તોડી
 કંઠવુ-૬ રાગ માફ

પ્રાતઃકાળ થયો જેટલે પાંચે બાંધવ બગ્યા તેટલે
 સ્નાન હાન વીધી લોજન કરી પાંચ બાંધવ બેઠા ચીત ધરી
 પાસે બેઠાં કુન્તા માત છે પાસે પતીવ્રતા વીજ્યાત
 પ્રજા પ્રધાન તેઠાવ્યા સહુ ઉત્તમ વિપ્રનો પાર ન લહુ
 સલા ભરીને આપે માન યુધીષ્ઠીર લીમશુ બોલ્યા વાણુ

ભીમસેન વાણી સાંભળેા મુકી મન તણેા આંખળેા
 તુજ સમાન બળીયેા નહી કોય ત્રણ ભુવનમાં વીચરી જ્યે
 તું દાતા ભડ શુભ શરીર મહા પ્રકમી મારા વીર
 હીમ પંથની મનશા ધરી સકળ રાજ્ય સમૃદ્ધી પરહરી
 માટે ત્યાં જાવું નીરધાર જ્યાં છે પોતે નંદ કુમાર
 એક કહુ તમને વીનતી માતા ધન ને અબળાં મતી
 કરેા રાજ્ય તણેા અંગીકાર ચલાવેા રાજ્ય ઉત્તમ વહેવાર
 પ્રજા પાળજે ભાવે કરી આશન બેઠાં ભજજે હરી
 દીન પ્રત્યે દેશે આશીર્વાદ સેવા કરશે ત્રણે બ્રાત
 મુખથી સત્ય વચન ભાખજે સાંત શુભ મનમાં રાખજે
 કળીયુગમાં તમે કરજે રાજ્ય અધર્મ મતીનેા કરજે ત્યાગ
 આપી શીખ નૃપ છાના રહ્યા ભીમસેને પછી બેલજ કહ્યા
 ને કહેશે તે ખોટી કથા અમેા હીમ જાશુ સર્વથા
 તમેને કળીયુગની ભીત અમેાને મહીપતી એવી રીત
 તમ કેડે હુ પરવડ કળીયુગ માંહી રાજ્ય નવ કર
 એહ વચન નહી કર પ્રમાણ રહે તેા ખોવીંદજની આણ
 વળતા નૃપ અર્જુનને કહે બ્રાત તુ હસ્તીનાપુર રહે
 રાજ્ય કરેા બેઠા પુર માંય હમેા જાશુ શ્રી કળ્ણ છે જ્યાં
 પ્રજા તણું પાલણુ આચરેા કુંતાજની સેવા કરેા
 વીર માહરા પરમ પવીત્ર કેશવ સરખા તારે મીત્ર
 કહું મારૂં ધરજે હ્રદે વળતા અર્જુન વાંણી વહે

રાજ્ય તાણુ નવ લેશે નામ અમે આવશુ વધકુંઠ ધામ
 કંઈ પ્રતીક્ષા કરશે નહી રહુ તા આજ્ઞા માતા તણી
 વળતા વચન વહે ધર્મરાજ બ્રાતા નીકુળ કરો તમે રાજ
 કરૂ વીનતી વીરા અમે માતાના પ્રાણુ વલ્લભ તમે
 તે માટે હસ્તિનાપુર રહો રાય તણો શીર ભારજ સહો
 કુંતાણની સેવા કરો ધર્મ કર્મ નિત્યે આચરો
 નીકુળ વહે સાંભળજો બ્રાત તમારાસમ જે મને કહો વાત
 પછે સહેદેવને કહો ધર્મરાય રાજ કરો હસ્તિનાપુર માંહે
 રાજ તણો ઉત્તમ વહેવાર પાતવૃતા છે સાથે નાર
 અમે આગળ થાશુ નીરવાણુ રહુતો ગોવીંદણની આણુ
 પાંચે જાવા મનસા કરી ધર્મ પ્રત્યે પુછે સુંદરી
 -હોપહ સુતા સાંભળજો વાત સેવા કરજો કુંતા માત
 તે માટે મન નિશ્ચય કરી હસ્તિનાપુર રહેજો સુંદરી
 અર્જુન પાત્ર પરિક્ષત જેહ પંચવીસ વરસનો બાળક તેહ
 તેને રાજગાદી બેસાડજો અમે હેમ જામું સરવકો
 સ્વામિ સીનો ધર્મ રહે જ્યાંય કંથ તણા પદ સેવો ત્યાંય
 મુકી ગયાની જે કરજો કથા તો પ્રાણુ કાદુ સર્વદા
 ગોવિંદ ના સમ છે સહી તમ પાખે જળ લેવુ નહી
 અભિમન્યુ પુત્ર પરિક્ષત પાવન રાજ અભિષેક કરો તતક્ષણ
 રાજ આશને બેસારો પુત્ર સકલ રીઢ સાંપી ધરસુત્ર
 એમ સકલે વિચારી વાત બહાણે હીમ ચાલમુ સાક્ષાત

કટવું ૧૦ રાગ ભીમપલાસી

પ્રાતઃ થયોને ઉઝા કુન્તા તનજી સ્નાન દાન અને
 ભોજન કીધું સમયાં જુગજીવનજી
 આયુષ વસ્ત્ર તજ્યાં સરવાલુપણ મુનીવૃત મન ધીરજી
 હઠ વિશ્વાસ કરીને આલ્યા શમયાં શામ શરિરજી
 વેષ ધર્યો સન્યાસી કેરો બ્રહ્માં કમઠળ હાથજી
 કામ ક્રોધ અહંકાર તજીને સમયાં વેકુંઠ નાથજી
 કરી વિચર થયા ભટ ઉભા તજ્યા સકલ અંકારજી
 વનકુળ પહેરીને જહાર પધાર્યા સાથે સુંદર નારજી
 કુન્તાને ચરણે જઈ લાગ્યા કર્યા દંડવત પ્રણામજી
 નગરલોક નમસ્કાર કરે છે તમે પામે વૈકુંઠ ઠામજી
 માતાજી આજ્ઞા આપો તો હીમે ચાલુ આજજી
 પરિક્ષતનું પરી પાલણુ કરજો રાખજો સર્વની લાજજી
 વળતાં કુન્તા એણીપેરે બોલ્યાં સાંભળીએ મુજ પુત્રજી
 તમે વિના શુ કહું એ વૈભવ વળી શું કહું ધર સુત્રજી
 તમે સાથે આવીસ હું આજે વૃદ્ધ ઘણી છેરે માતજી
 સંસાર સુનો કરીને આલ્યો વહુ ને પાંચે ભાતજી
 હું નહી રહું મંદિર માંહે મને તેડાને સાથેજી
 પુત્ર વિના સંસારજ સુનો પુત્ર સમે નહિ અર્થજી
 વળતાં રાય યુધિષ્ઠિર બોલ્યા એ શી કહો છો વાતજી
 હેમ પંથ દારૂણ વન ધાર્યું ત્રદ્ધ તમે છો માતજી

બહુ રાક્ષસ પરવત છે વિસ્મય ગદા ગહેવર વીકરાળ
 મહા લયાનક સ્થાનક મોટાં પંથમાં મહા જંગલ
 તે માટે એમી રહો મંદીર સમરો શ્રી ગોપાળ
 દાન પુન્ય વ્રત નિત્યે આચરો જોળે પરિક્ષત બાળ
 વળતાં કુન્તા એણીપેર બેઠ્યાં તમ પાળે કેમ રહીએ
 કોણ માત્ર પ્રતિપાલન કરસે સુખ દુઃખ કોને કહીએ
 હવે મુને કોણ કહેશે માતા પુત્ર તણ ક્યાં જાય
 પુર્વે પાપ ક્યાં પ્રાંઠાં તો દેવે દીધો દંડ
 વૃદ્ધ કાળે હું પુત્ર મુકી અમાગણી હતી હીણી
 પુત્ર વિનાનું નીર કોણ પાચે પુત્ર વિના નહિ અન્ન
 પુત્ર વિના સર્વ મારી કાઢે પુત્ર વિના દે ગાળ
 પુત્ર વિના કો સુખ નવ જીવે પુત્ર વિના ભર બોલે
 પુત્ર વિના સફળિત નહિ પામે પુત્ર વિના ધન જાયે
 પુત્ર વિના વહુ ઘેર ના આવે મહા પાપણી કહેવાય
 પુત્ર વિના પીયર નવ માને મંદીર તે સમશાન
 પુત્ર વિના કોઈ નવ માને સાસરીએ નવ માન
 આ જીવ્યાથી મૃત્યુ લગુ છે વૃદ્ધ પછે દુઃખ પામી
 વનમાંહે મમ પુત્ર જ જાયે દુઃખે ઉછેર્યો વીર
 દુર્યોધને વળી વન કાઢ્યા રાય ઉભા ધીર
 ખાર વરસ વન બહુ દુઃખ પામ્યા મને થયો વીરોગ
 યુદ્ધ કરી સહુ શત્રુ માર્યા મોટો કથો અવિરોગ

વળી કુંવર મને મુઝાં આદ્યા પાપનો ન આવ્યો પારજી
 દિનાનાથ હવે કયાં જવું આવો કયાં આર્યો અવતારજી
 પુત્ર પધાર્યા મોહ આગળથી એવારણુ લે માતજી
 રૂઠન કરે માતા મુખે આગળ નેત્રે વહે જળ ધારજી
 માગી આજ્ઞા ને પાંડવ આદ્યા વળાવે સર્વ લોકજી
 વરણ સર્વ કોઈ સ્તુતી કરે છે દુઃખ ધરે મન ધીરજી
 નગર બહાર પધાર્યા પાંડવ સહુને નામી શીશજી
 સહુકો લોક વધા મુખ એવું રક્ષા કરે જીગદીશજી
 વળાવી સર્વે મંદીર આવ્યા પાંડવ આદ્યા હેમજી
 નગર તજી એક જોજન આવ્યા ગોવિંદ ઉપર પ્રેમજી
 રાત્ર ચુધીખંઠર એણીપેર બોલ્યા મુણે ચરે વ્રાતજી
 ભતિ -દોષદી સાંભળીએ તમે હું તમને કહું વિચારજી

કહવું ૧૧મું રાગ રામચી.

ચુધીખંઠર બોલ્યા વાણીજી સાંભળો બંધવ ને છઠ્ઠી રાંણીજી
 વચન સાંભળો એક વનિતા કહુસાર હેમાચળ ધણે
 વીકટ છે વિધનનો નહિપાર. વાટે અસત્ય નવ બોલવુંજી
 હાસ્ય ના કરવું વીર મુંનીવત ધરીને ચાલવું ને રૂઠે
 ધરવું ધીર.

કોઈ બાળ દે કોઈ કરે તાઠણ સાંભળુ સર્વે તેહ
 અહંકાર અધળો પરહરી ને કરે કૃષ્ણ શુ રનેહ
 કામ ક્રોધ લોભ મદ મરહર તણે તજવાં તેહ

ભોજ ભુષણ વનિતા ને વસ્ત્ર પરહરે અભિમાન
 એણી પેરે ચાલસો તો પામસો શ્રી ભગવાન
 એ સર્વ સ્વાર્થ અવતર્યું તેનો જુઓ વેપાર
 એ કાયા સર્વ પરહરી ને એક લોભનો નહિ પાર
 એ માયા સઘળી મુકજો રે સર્વ મીથ્યા છે સંસાર
 દેઈ શિખામણુ રહ્યા છે ઉભા છાના ધર્મ કુમાર
 સુણી વાણી ચુંધિઘિરની વીર થયા રણીયાત
 પુઠળ પાંચાલી કામીની ને આગળ પાંચે જાત
 સ્નાન સંધ્યા કરે માર્ગે કરે વનફળ અહાર
 એમ ચાલતાં દિવસ કેટલેક જઈ પહોંચ્યા કેદાર
 કુરુક્ષેત્ર ને બદ્રિકાશ્રમ નાહ્યા શ્રી હરીદ્વાર
 કેદારેશ્વર કરી પુજા પીઘાં ગંગા નીર
 અનેક તાપસ ને સંન્યાસી બ્રહ્મચારી જેહ
 દેઈ પ્રદક્ષણુ ચરણે લાગ્યાં અંતોષ આણ્યો ત્યાંહ
 કેદાર મુકી પરવર્યા મનુની પાંચે જાત
 મુની વૃતે અંસરે કે નવ બેલે મુખે વાત
 વિસ યોજન સંચર્યા તે પાંઠવ પાંચે વીર
 દીઠાં વૃક્ષ સોહામણાં એક નદી કેરે તીર
 ત્યાંહાં સ્નાન સંધ્યા કરી ચાલ્યા તે પાંડુકેરા તન
 એટલે આવી અપરચ્છરા બહુ ધીર્ય યોવન મન
 આવી આગળ રહી ઉભી રૂપ તણે નહિ પાર

ચોપાસે રહી વીંટી -દોપટી પાંચ ભરથાર
અપછરાનું રૂપ દેખી પાંડવ થયા દીગ મુઠ
પુન્ય કરતાં વિદ્ય પ્રગટયાં રાખે ગરૂડાગરૂડ
પાંચશે વનીતા રહી આગળ તે સોળ વરસ સમાન
કેટલી એક વાજાંત્ર વાયે કેટલી એક ગાયે ગાન
જુએ નાચે હશે ને ગાયે તે આળસ મોડે નાર
અંગ ઉઘાઠાં દાખવે તે જુએ પાંડુ કુમાર
ત્યારે પાંડવ મન ચીંતા કરેજે ત્યાં ઉભા પાંચે જાત
વિદ્ય પ્રગટયું વાટમાં એ કારણ મહા ઉમાત
જો પુન્ય વૈકુંઠ પાંચજુએ બેઠા વૈકુંઠ નાથ
મારગ મધે પાતક મળ્યું લોભ પોચ્યા બેઠે હાથ

કહવું. ૧૨મું. રાગ માઝ

પાંચે પાંડવ આગળ અપછરા ઉભી ચરણે નામી શીશ
પાંચ જાત લલે પધાર્યા કૃપા કરી જુગદીશ
પૂર્વ જન્મ તણું સંચય પ્રગટ થયું છે આજરે
ઘેર બેઠાં સુંદર નર પામી રાખે અમારી લાજરે
કરી કટાક્ષને દો આલીંગન એમ સકલ કહે ઠારે
ઇંદ્રા કીક અંત્રીશ્ચ ઉભા જુએ રખે રાયને પાડે
પુષ્પના હાર ગ્રહા હાથમાં વિજણાવાઉ વીંટી નાંખે
કરગ્રહી પાંડવને અપ્સરા હસ્તવદન મુખ નિરખે
દિનાનાથ તમે મંદિર આવે કયાં કરોછો વિલંબરે

મનશા વાચ્યા કમળાથી નવ મુકુ તમારી કેડે
વળતા રાય યુધિષ્ઠીર બોલ્યા શુભે તમારે કામરે
મીઠ્યા સીદ કરોછો ખોટી એ પ્રીતછે ખોટીરે
રાજ સ્મરથી પરિવાર તણને અમો બહુ ઉઠીરે
પર સ્ત્રિ સંગ ઘણું નવ રહીએ વેદ પુરાણ પાકારેરે
આગળ સ્ત્રિ તાગ્યાં આપે આપતણું કુળ તાયુરે
અહીં આં કદી નહિ રહીએ સાંભળને તું નારીરે
આશ્રહ કરોધ કરોતે મિથ્યા જશુ જ્યાંડશે મોરારીરે
નીરાસ થઈને નારી ચાલી ઘેર પોતાને જાયરે
રાય યુધિષ્ઠીર પંથે પળીયા ઉલટ અંગેના માયરે
પાંડુતણા સુત પરવર્યા સ્વર્ગે આલ્યા જાયરે
સુરભટ કહે સ્વર્ગારોહીણી હવે કથા શી શી થાયરે

કલ્પ ૧૩ રાગ અ.શાવરી

પાંડુ તણા સુત પરવરે રૂઢે કમળ હરિ ચરણે ધરે
મન ગણે રમે ભવ હીસા કરે.

ઢાળ

મન ગણે ભવ હીસા હોય એમ જાણે મન ભૂપાલ
વનકુળ પહેર્યા જટા મુસ્તક મુખે જપે શ્રી ગોપાળ
પછે અધોરવન પરવર્યા અષ્ટમુકન ઘણાં થાયરે
રજ ભરાઈ આખમાં વક્ર વીરમય થાયરે
વામ લોચન ફરફરે ને પડે ઉદરમાં કાળરે

શીય સનમુખ શખ્દજ કરતી સંચરી તતકાળે
 સુઠે વૃક્ષે ખેત્રી ભેરવ શખ્દ કરે વામ ભાગે
 અકાશથી તારો ખરે ને ધરણી ઉજ્જડ દેખાયરે
 ઉલક ઉડી ભોમે ખેસે કરે જંબુક સાદરે
 રક્ત મેવ ત્યાં દેખે વસુધા હશે કાંઈ ઉત્પત્તરે
 ત્યારે ચિંતાતુર પાંડવ થયા એક પર્વત દીડો પ્રાદરે
 તે પર્વતમાં રાક્ષસ વસેછે રાક્ષસ ગરૂડા રૂઢરે
 તે પર્વતમાં એક નગર મોટું તે મેઘ નગર કહેવાયરે
 મેઘનાદજ ભૂપતિ તેનો દંત્ય તમે એ રાયરે
 સોળ સહસ્રકોટી વસતા રાક્ષસ ત્યાં વિકાળરે
 ઉટ ગર્ધવ મહિસ વાહન મહાભાર્યા મછરાલરે
 ગદા આયુધ તે ધરે ને ત્રણ તાઠ સમાનરે
 જીવહીંસા કરે અવિવેકી ખીક ન ધરે રાજનરે
 તે ચાર યોજન નગરજ પ્રાદુ વસે પર્વત માંદરે
 પાપાણનાં મંદિર ભલાં તે પાપી પુરો કહેવાયરે
 તે નગર હેઠે થઈને સંચર્યા પાંચે વીરરે
 કેડે કામની ચાહ્યાં તેનાં થયાં દૃશ્ય શરિરરે
 એટલે ત્યાં નારદ આવીયા રાક્ષસ કેરે ઘેરરે
 મેઘનાદે નયને નીરખીયા પુછવા લાગ્યો પેરરે
 સભા માંહેથી ઉઠ્યા ને દીધુ આદર સનમાનરે
 નારદજી તમે ભલે પધાર્યાં અમને કર્યા પાવનરે

મુક દાનવ મામે તહારે રહેતો વન મોઝરે
 અબ્બુને તેને મારી નાંખ્યો જાણે સંસારે
 લાણેજ તુજ સરખો મહા લઠ પ્રાક્રમી કહેવાયરે
 વેર મામા તણુ વાળો તો યશ રહે યુગની માંડયરે
 દંધત્ય કહે સાંભળો રૂપીણ મેં વેગળે નવ જવાયરે
 હસ્તિનાપુર જઈ શત્રુ માડુ તો દિવસ ઝાઝા થાયરે
 વળતે નારદ ઉચરે કાંઈ વધામણી મુને આપરે
 ઓ જાયે પાંચ શત્રુ તાહસ નથી આયુધ હસ્તરે
 છઠી સાથે કામની તે અનોપમ્ય છે નારે
 નંગર હેઠળ થઈને હેમે જાયછે કરે જઈને પ્રહારે
 એમ કહી નારદ ઉત્પત્યા દંધત્ય પાંઠવ કેરી પાસરે
 પગ પ્રહાર કરે ધરણી પઠ જઈ મળ્યો તે રાયરે
 ગાળ દેતો અતિ ઘણી પણ પાણુ ના જુએ કોયરે
 રાચ યુધિષ્ઠિર મન વિમાંસે એ અપશુકન ક્રૂળ હોયરે
 પાંચે પાંડવ છતાં -દુપતિ ચીંતા કરે અપારે
 મુની વૃ-તે બોલે નહિ કેઈ રાખશે જુગદાધારે

કડવું-૧૪ રાગ સામેરી

કયાં રહો પાંડવ સાંસતા કયાં જાવો પાંચે વીર
 મુજ સંગાથે યુદ્ધ કરો તમે ધનુર્વિદ્યા પ્રીર
 મારા મામાને મારીને જાણો કીયે ઠાર
 સામા થઈને યુદ્ધ કરો આંહી કોણુ કરશે તમ બહાર

કરે ભુંઠા પાપીઓ કાં વાંસો દઈને જાય
 કરે યુદ્ધને વળે પાછા બકરી સે તમ હોય
 વચન એવાં સાંભળોને ભીમસેનને ચડી રીસ
 મારીને કરૂં કરકા મુખે પડાવુ ચીસ
 હાંત કરહો ભીમસેન સાંભળ્યો તેણીવાર
 ત્યારે યુધીષ્ઠીરે વારી રાખ્યો વીરા ક્રોધ ઉતાર
 ધર્મ કરતાં વીરા મારા પાપ ન કીજે ખાત
 સાન કરીને પ્રીછ્યો પછી મુકી સગળી વાત
 ગાળો ત્યાં દશ વીશ દીધી મેઘનાદ તે ભૂપ
 પાંચે ચાલે પુઠે નવ જુવે દાળવે નહી રૂપ
 પછે મેઘનાદે દોપદી ગ્રહી લીધી જમણે હાથ
 કામની કલપાંત કરતી મુકાવો કહે નાથ
 ભુમ પડે હૃદય પછાડે આણુશે મરો અત
 કાંધે ચલાવી લેઈ ચાલ્યો પણ પુઠે ન જાયે કંથ
 ત્યાં જઇને શુભે કરશે નીર્ગમી આ નાર
 પાંચે માર્ગે જાયે ચાલ્યા કોઈ ન લે સંભાળ
 માનુની અતી વલવલે નયને વહે જગધાર
 કામીની કૃષ્ણ કૃષ્ણ કરી રૂપે ભીમને દુઃખ અપાર
 વહારે ચઢ્યો વિઠ્ઠલજી વહેલા જુગદાધાર
 મેઘનાદે દોપદી મુકી માળીય મોબર
 પાંચે પાંડવ મુનીવર-તે માર્ગે ચાલ્યા જાયે

મેઘનાદના યુગ વિષે ત્યાં -દોપદી માળીએ રૂવે

વલણુ

-દોપદી રૂવે માળીએ ને માગેં ચાલ્યા બધે કંથ
સ્તુતી કરે શ્રી કૃષ્ણની તમે મુકાવો લગવંત

કહવું ૧૫ રાગ પરજીયો

મેઘનાદને માળીએ -દોપદી રાવે અપાર
મહારી વહારે ચઢે વિહલા તમે અનાથના આધાર મેઘ
આવળે અળગાની બહારે અચ્યુત દેવ અનંત
રૂઢન કરતી મુકી ગયા મુજ પાંચે તાપસ કંથ મેઘ
એમ મચ્છવેધ કરાવીને હું પાંડવને પરજીવી
ઘણીવાર તમે બહારે ચઢીયા અત્યારે મુકાવો આવી મેઘ
કળીયૂગનો તમે ત.પ દેખાડી પાંડવ જ્ઞાન ઉપજાવ્યું
રાયતજીને વેકુંઠ ચાલ્યા અધવચ્ચે મરણુ આચ્યું મેઘ
દાવાનળ મુજ અંગે ઉપન્યો કહ કોણુ ઉપાય
મેઘનાદ થકી મુકાવો ઘડી યુગ સમ થાય
કંથ મારા જેમ મુકી ચાલ્યા એમ નવ ઘટે યુગદીશ આ.
સ્મરણુ સાંભળ્યું કુપદ સુતાનુ અન.થના નાથ કહેવાય
ભીમસેનને કાંધ ઉપજાવ્યો તુઠ્યા વેકુંઠરાય આ.
પંચ વિસયોજન આવીયા તમે સંભાળી નહિ નાર
વેકુંઠે જઈને શું કરશે અપ યથા એ સંસાર આ.
મુનીવૃત ભીમે મુકી ઉભો રહ્યો તે વાર

યુધિષ્ઠિરને સાદજ કીધો હું પાછો જાઉં છું રાજ આ.
 ધર્મ કરતાં થયું વગોણું મેં જાણ્યું દેશે શીખ
 વીરા તમથી વાજજ આઠયા ઘણી મગાવી લીખ આ.
 તમ પ્રતાપે કહ ભોગઠયુ નીર્ગમી સઘળી લાજ
 શ્રીકૃષ્ણજી તમને રીમજ કરશે તમે સ્ત્રી કરીછે ત્યાજ આ.
 શ્રીયુગવંદન તમને ઓળખે તે સ્ત્રી તણે આચર્યું
 મેઘનાદનુ નગર ઉખાડુ ને પમાડુ તેને મહાર આ.
 એ પુન્ય પાપે મરસું વેકંઠનું નથી કામરે
 જો અળખા જાએ નીર્ગમીતો જાય આપણી મામરે આ.
 આકાશ સાથે આથડી માડ માડ જઈ પાતાળ
 મૃત્યુ લોકથી સોધી માડ ખુર્યો એનો કાળરે આ.
 યુધિષ્ઠિરે સાનજ કીધી માં જાણશ તું વીરરે
 ત્યારે ફટ કહીતે બેઠ્યો પાછો લીમ મહાલડ વીરરે આ.
 યુધિષ્ઠિરને ધનંજયજી નીકળને સહદેવરે
 એ ચારેજણુ માર્ગે સંચર્યા લીમ વળ્યા તતખેવરે આ.

કંઠનું ૧૬ સુ. રાજ સામેરી.

લીમ રીસ ચંદાવી ધાયેરે હાથઆમાં કોધ ન માંયેરે
 પગ મુકે ધરા પઠ ગાજેરે સાંભળે -દોપદીને મન દાઝેરે
 આચર્યો નગર હુકડો વીરરે લડ ખાંધે ગદા ધરી ધીરરે
 ઉભાં માળીએ -દોપદી દેવેરે જપેકરણુને માર્ગે જુવેરે
 લીમ આવતા દીઠા જ્યારે રે સતી હપતો પમ્યાં ત્યારે

ભીમે પર્વત દીઠે એક પાસેરે આંચો કરી વિવેક ચોપાસેરે
 ગીરી લેઈ સમુદો ધાયરે ભડ નગર દુકડે યાયરે
 એકેથી પરવ નવ ટળેરે પડી ભુમ રાક્ષસ બહુ મળેરે
 ભીમ પાછળ ફરીવળેરે એક હાથે મારી ચુલું કરેરે
 રાક્ષસને ભીમે મારતો દીઠેરે ત્યારે મેઘનાદ થયો ત્યાં બેઠેરે
 કરી રીમ દુકડાં આંચોરે પહેલે પાટુએ મેઘનાદ હાગેરે
 ભીમે હયા ઉપર પગ દીધોરે માળીયેથી દોપદી લીધીરે
 લેઈ જુદાર આંચો તેણીવારે દીધાં નગર તણાં દારેરે
 હાથે પરવત હતો એહ નગર ઉપર ઢાંકયો તેહરે
 ગ્રહાં - દોપદી શોક નીવાર પરવત ખુંદીને નીકળ્યાં બહાર
 ઉપર ઢાંકણની પેર દીધો સર્વ રાક્ષસનો ક્ષય કીધો
 કહે - દોપદી લલેપધાર્યા મારા દુઃખતણા દિનવાર્યા
 ભડે ખાંધ ચઢાવી વળીયા વંગે જઈ ભાઈઓને મળીયા
 પુઠે આવી ખોંખાર્યો જ્યારે પાછું બેયુ ભીમ દીઠે ત્યારે
 મુનીવ્રત મુકી ભાઈ બોલે ભલો ભીમ નહીકો ત્યારે તોલે
 ભીમકહે હું સ્ત્રી લાવ્યો નગર દાટયું ને જૈત્ય સમાવ્યો
 આપણે નારી નીર્ગંભી જઈએરે ત્યારે કૃષ્ણજીને શુ કહીએરે
 પછી કૃષ્ણજીના ગુણ ગાયરે મન હર્ષલયાં તે જાયરે
 નારી આગળ કીધી સારરે કેડે ચાલે તે પાંડુકુમારેરે
 પાંડુતન છઠ્ઠી નારરે કમ્બુ કમ્બુ વાણી વહતા સારરે
 કરે કરણા સિંધુ અહમેવ - ધુપદ સુતા જપે કેશવ

વલણ

કૃષ્ણ કૃષ્ણ મુખ એ ચરે કરજોડી કહે ભૂપાલ
હરીજન પાપી હત્યારી હરિએ કરી સભલ
કહવું. ૧૭મુ. રાગ રામગ્રી

પાંચે બાંધવ છઠી નારી ચાલ્યાં હેમ મોજાજરે
પ્રેમવાર્તા પંચે ઉચરે મનમાં મધુ સુદનને ધરે
અર્ધપંચ ચાલ્યાં જોટલે ગળી પઠ્યાં નારી તેટલે
ક્ષમાક્ષમા કરી પાસે ગયા દેખીસખ અતી દુઃખીયાથયા
-દોષદી પાસે ખેઠા કંથ ગદગદ કંઠે કરે કલ્પાંત
હાથ ઘસેને ધુણે શીશ સ્ત્રી પાખે કીધા યુગદીશ
નારી વિના પુરૂષ ત્યારહો જાણે દીન સરખા તેહ
નારીવિના નવ સુખી સહી નારીવિના તનનું સુખનહી
નારીવિના કેન કરે વિશ્વાસ સ્ત્રીવીના પુત્ર નહી પાસ
સ્ત્રીવીના સગો નાવે દ્વાર સ્ત્રીવીના હંઠ કહે સંસાર
સ્ત્રીવીના એકેતમ નવ રહે સ્ત્રીવીના સો અપરાધી કહે

સ્ત્રીવીના જ્ઞાન ના પામે ઠામ સ્ત્રીવીના કોયે ન જાણે નામ
સ્ત્રીવીના સકળ લોક પરહરે અણુ વિચારી નિંદા કરે
સ્ત્રીવીના વસ્ત્રભુશણ કશાં સુકે કાળે શોભે કશાં
સ્ત્રીવીના કે પાસે નવ રહે પાંચે બાંધવ દુઃખને લહે
પુછે ભીમ કહે ભુપાલ અધવચ સ્ત્રી પામી કેમ કાળ
હરીતણાં નવ દીઠાં ચણું કોણ પાપથી પામી મણું

કહે યુધિષ્ઠીર સાંભળ વીર તો પૂછ્યું તેકહુ તુજને ધીર
 એ અખળા પંચ પુરૂષને વરી અમીક પ્રીત અર્જુન શુંકરી
 સમ વિસમ ત્રેવડીયા કંથ તો પામી મર્ણુ થયુ કલ્પાંત
 પાંચે વીર તવ ઉભા થયા કરી સ્નાન વાટે વહ્યા
 વાટે ચાલ્યા જાએ વીર સ્મરણ કરેછે શામ શરીર
 જોજન વીસ ગયા જેટલે નીકુળ ગળી ગયા તેટલે
 પાળે વીટી બે । બ્રાત દીનાનાથ કયાં કર્યો ક્રોધાત
 પુછે ભીમ યુધિષ્ઠીર સુણો કોણ પાપથી સંચય તણો
 કેશવનાં નવ દીઠાં ચણું અધવચ કાં ભડ પામ્યો મર્ણુ
 રાય યુધિષ્ઠીર કહે સુણો કથા નીકુળ મર્ણુ હવે સર્વથા
 માફ કહ્યું મનમાં નવ ધયું તે માટે મર્ણુ એનું થયું
 ઉઠી ચારેવીર પરવયા કરી સ્નાન પંચે પરવયા
 ધરતા ગોવિંદજીનું નામ જેવા જપતા શ્રી ભગવાન
 પંદર યોજન ગયા જેટલે સહેદવ ગળી ગયા તેટલે
 સહેદવ ગળ્યા દીઠા દષ્ટ ખાંધવ ત્રણે પામ્યા કષ્ટ
 ભીમ કહે ભાઈ કારણ કહો સહેદવ શા માટે રહ્યો
 રાય યુધિષ્ઠીર કહે સુણો ભીમ સહેદવ જાણુ તા અગમનીગમ
 ધ્યૂત રમવાને આપણ ગયા હાર્યા રાજ્યને દુઃખીયા થયા
 સહેદવે કહ્યો નહી મર્મ ગળ્યાં પુઠે તે તેણે કર્મ
 સ્નાન કરીને ચાલ્યા વીર દુઃખ ધરે નયને વહે નીર
 કૃષ્ણ કૃષ્ણ કરતા ચાલીયા વધકુંકનાથ સામા આવીયા

જોજન દશ ગયા જેટલે અર્જુન ગળી ગયા તેટલે
 પડયા અર્જુનભઠ દુઃખીયા થયા રૂદન કરી મુખ આગળ ગયા
 ત્રાહ્ય ત્રાહ્ય કરી બોલ્યા બોલ કયા રૂઠયા તમે સારંગપ્રાણ
 કાન્વ કટક દળ છત્યું તેહ અર્જુન તણું પ્રરાકમ તેહ
 અશ્વમેધ મહા યજ્ઞજ કર્યો રાજસોય જેહ અનુસર્યો
 શ્રીકૃષ્ણ દેવ ઘરે આવ્યા જેહ અર્જુનનો પ્રતાપજ જેહ
 અર્જુન પડતે નવ ઉગર અમો નીશ્વય કયું છે ખરું
 છાના રહીને ભીમજ કહે કોણ પાતકથી અર્જુન શીર વહે
 નારાયણના નવ દીઠા ચણું અધવચ અર્જુન પામ્યા મણું
 વળતા વહે યુધીષ્ઠીર વાત સાંભળો ભીમસેન મારા ભ્રાત
 વ્યંદળ વેષ અભીમાનજ ધર્યું તે માટે મણું મારગમાં સર્યું
 સ્નાન કરી ચાલ્યા બે વીર મારે જપતા શામ શરીર
 ચોજન પંચ ગયા દુઃખ ભર્યા ભીમસેન તે સ્થાનકે ગળ્યા
 ભીમસેન મણું પામ્યો વળી ધર્મ મૂર્છા પામ્યા શુદ્ધ ટળી
 પ્રહર એક થયો તેટલે વળી મૂર્છા જાગ્યા એટલે
 માહરૂ કહ્યું એણે નવ કર્યું તે માટે ત્યાં મણું અનુસર્યું
 યુધીષ્ઠીર સ્નાન કરી સંચરે માધવ મધુ સુદન મન ધરે
 પછી માન સરોવર આવી રહ્યા ભુપતી અતી ચીંતાતુર થયા
 સ્નાન કરી જળ લીધું જ્યાંય ગળી પડી એક આગળી ત્યાંય
 યુધીષ્ઠીર મન કરે વીચાર અસત્ય બોલ્યો હતો એકવાર
 નર કુંજર વાણી આચરી માર્યો - કોણ કપટ અનુસરી

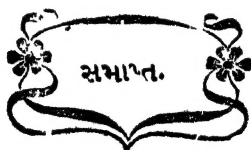
તે કારણ અંગુલી એક ગળી સુનકાર થઈ રાય શુદ્ધ ટળી
 માન સરોવર કેરે તીર રૂદન કરે છે યુધીષ્ઠીર
 મારા પાપ તણા નહી પાર પંથે રહ્યા બાંધવ ને નાર
 ભાઈ વીના સુનો સંસાર ભાઈ વીનાનો ધીક અવતાર
 ભાઈ વીના કેા નાવે રણ ભાઈ વીના ધીરજ નવ ધરણ
 ભાઈ વિના વેરી દે હાહ ભાઈ વિના નર થેલો થાય
 એકમાના જણ્યા ભાઈ જેહ નવનિદ્ધ આંગણે તેહ
 ભાઈ વિના કેણ પાયે નીર ભાઈ વિના સુખ નહી શરીર
 ગઈલક્ષ્મી પાછી ઉવેળીએ પણ ખીજે અવતાર ભાઈ નહેળીએ
 ભાઈ વિના હું જાઉં ક્યાંય તણ પ્રાણ બેસી રહું આંહી
 થેલો કરી ગયા મુજ જાત પતિવ્રતા સ્ત્રી ગઈ સાક્ષાત
 એકે દિશા નવ સુજે આજ રૂપા કરો મુજને મહારાજ
 દુઃખ ધરે યુધિષ્ઠર ત્યાંય ધર્મ સ્વાન થઈ આળ્યા ત્યાંય
 શ્રાપ યોગે ધર્યો દુષ્ટ દેહ શ્વાન રૂપ રાજાએ દીહું તેહ
 પુત્ર પાસે ધર્મ આવીયા દીહુ રૂપ ને વિસ્મય થયા
 ત્યારે નાનું એકાગ્રખાંડ્યુ સ્વરૂપ એ છે પણ ધર્મ સ્વરૂપ
 પછે ધર્મ સ્વર્ગ આલીયા વૈકુંઠ પોતે જાય
 ઇંદ્રરાજ સામા મળ્યા ત્યાં ધર્મ મેલ્યો ભુજ માંહે

કઠવું ૧૮ રાગ ધનાશ્રી

તમ દીઠે કૃતાર્થ થયા મારા પ્રાણ તણા સંશય ગયા
 સ્વર્ગ પધારો મારા નાથ સેવા કરૂં બેડીને હાથ

અમો સ્વર્ગે નહિ આવું વીર ત્યાં બાશુ જ્યાં શામશરિર
 પછી ધર્મ વાટ દેખાડી ગયા વૈકુંઠનાથ યુધિષ્ઠિર મળ્યા
 વૈકુંઠ પ્રત્યે બેઠા જ્યાંય મોટા મુનીવર દીઠા ત્યાંય
 બહુ સેવકે સેવા આચરી અહરનીશ ધ્યાન કેશવનું ધરે
 મેઘ સ્થામ કૈસ્તુભમણીકાર ચક્રાકૃત કુંડળ છે કાને
 બાબુખંધ ખેરખા ખાંહે હીરા જડીત્ર મુદ્રીકા કર માંહી
 કડી મેખળા પીતાંમ્બર બાણ શંખ ચક્ર ગદા સારંગપ્રાણ
 આવતાદીઠા હસ્તિનાપુર ધણી કેશવ ધાયા ભૂપતીના લણી
 ચરણે જઈને નામ્યુ શિશ લલ્લે પધાર્યા કહે યુગદીશ
 આસન આપી પુજા કીધ ખંને સાથે ભોજન લીધ
 કૃષ્ણ કહે સાંભળો શ્રી ભુપ મારગનુ મને કહો અનુરૂપ
 ધર્મ કહે સાંભળો યદુરાય માર્ગનુ દ્વઃખ કહ્યું નવ બચ
 ભીમ અર્જુન નીકુળ સહદેવ સતિ-દ્રૌપદી કરતાં સેવ
 અર્ધ પથે આઠ્યા જેટલે પંચાળી ગળીયાં તેટલે
 માર્ગે ગળીયા ચારે ભ્રાત હું એકલો થયો યદુનાથ
 પછી માનસરોવર હુ આવીયો ગળી આંગળી દુખીયોથયો
 પછી ધર્મે દેખાડી વાટ દીઠા ત્યાં મુને ઉચાટ
 હવે હયા કરી ઓ યદુનાથ દેખાડો પાંડવ કૌરવ ભ્રાત
 તે દીઠે ઉપજે સંતોષ દીનાનાથ ન કીજે રોશ
 ગદગદ કંઠે રાજા રૂવે કૃષ્ણના મુખ સામુ જીવે
 હય. ઉપની વૈકુંઠનાથ દેખાડ્યા પાંડવ કૌરવ ભ્રાત

પહેલે નકં દેખાડયુ વીર પછે ઉભા રહ્યા શામ શરીર
 ભીમ અર્જુન નીકુળ સહેદેવ -દ્રૌપદી ચરણનીત્ય કરતીસેવ
 રાય યૂધિષ્ઠિર સૌને મળ્યા સુખ દુખ સૌનાં ત્યાં ટળ્યાં
 અનુદિન કેશવ પાસે રમે મહાન ભક્તિ પાંઠવની ગમે
 પાંઠવ વૈકુંઠે વસીયા જઈ હવે કથા એટલેથી રહી
 સંવત સત્તર ચૌદોત્તર સાલ જેઠ શુકલ એકાદશી ગુરવાર
 સ્વર્ગા રાહીણી કીધો ગ્રંથ એમાં સકળ ધર્મનો પંથ
 ગામ કલ્લોલી વાસોવસે રંક જાત વિદ્યાબ્યાસે
 સુરભટ કહે ધરી મન ઉલાસ કૃષ્ણ ચરણે મને આપો વાસ

કવિ સુરભટ વિરચીત સ્વર્ગા રાહીણીની અસલ
 પ્રત ઉપરથી સંસોધન કરનાર વૈદ્યકવારિધિ
 જેશંકર મનસુખરામ જોશી. મુ. ઉમરેઠ

કન્યા વિકલ્પની રત્ના નામનું પુસ્તક ૨૬૬ મુદતમાં અમારા
તરફથી બહાર પડ્યો,

જામરેઃ ભટવાડી પોળને નાંખે આવેલા સરસ્વતી પ્રી. પ્રેસમાં
રત્નાલાલ બાળકૃષ્ણ ત્રીવેદિ એ પ્રગટ કરાવે માટે જા'યુ.

